

İÇİMİZDEN BİRİ

E. TÖRECİ;

"DÜŞÜNCE GÜCÜ ARTIK MAKİNELEŞİYOR..."

***Bu sayımızın
konuğu
bilgisayar
sektörünün
tek örgütlenmesi
olan Türkiye Bilişim
Derneği Başkanı
Ersin Töreci.
Kendisiyle
bilgisayarın
Türkiye'deki
kullanımı ve Bilişim
Derneği'nin
çalışmaları hakkında
yaptığımız
söyleşiyi sunuyoruz.***

m Türkiye Bilişim Derneği'ni bize tanıttirmisiniz? Nasıl bir dernektir, kimler üye olabilir?

D Türkiye Bilişim Derneği bilgisayar çevresinde çalışanlar ile bilgisayarlardan yararlananların üye olabildiği bir meslek derneğidir. Başka bir deyişle bilgisayarı kullanma durumunda olanların sorunlarıyla ilgilenmek durumunda olduğu gibi bilgisayar kullanımının verimliliğini toplumsal düzeyde artıracak her türlü dolaylı dolaysız konu ile ilgilidir.

Türkiye'de bilişim konusunda bilinçlenmeyi sağlamada, şimdiye kadar başka hiçbir kuruluşun yapmadığı bir etkiyi de bugüne değin yaratmıştır. 1971 yılından bu yana bilişim konusunda sürekli ve etkin olarak çalışmış ve toplumsal bir işlev yerine getirmiş başkaca bir kuruluş yoktur. Türkiye'de örgütlenme gücünün çeken, bir boşluk içinde bu-

lunan ama uğraş alanı bilgisayarlar ya da bilişim olan her gruba gereksinim duydukları çalışmalarda TBD destek sağlamakta ve öncülük etmeğe çalışmaktadır.

Tekrar etmekte yarar görmekteyim, Türkiye Bilişim Derneği bilgisayar kullanan bireylerin derneğidir. Bilgisayar kullanmak bilindiği gibi programlar aracılığıyla olduğu için derneğimiz yazılım konusundaki mesleki konulara, sorunlara, standartlara, telif haklarına, çalışma koşullarına ve özlük haklarına, eğitime, terimlere, uygulamaların verimliliğine, iletişime önem veren çalışmalar yapmaktadır. Bu tür çalışmaları bundan böyle de en iyi biçimde sürdürmeyi amaçlamaktadır.

• Bilgisayar kullanımı konusunda dünyadaki son gelişmelerin kısa bir yorumunu yapar mısınız?

• Dünyada bilgisayar sözcüğünün kullanılmaya başlanmasından bu yana yaklaşık 40 yıl geçti. Türkiye'ye ilk bilgisayarın girişinden bu yana da 30 yıl geçti. Bilgisayarların herkesin ulaşabildiği araçlar olabilmesinden yani mikrolaşması üzerinden de yaklaşık 10 yıl geçti. Teknoloji bu on yıllarda baş döndürücü bir hızla gelişti. Yüzyılımızın ancak ikinci yarısında sözü edilmeye başlayan bir araç insanoğlunu yepyeni bir topluma, bilişim-bilgi toplumuna doğru hızla götürüyor. Bu gelişmenin matbaanın bulunuşundan, kol gücünün makineleşmesinden çok daha büyük etkilerinin yakında toplumsal yaşantıda olanca ağırlığıyla

ERSİN TÖRECİ

Türkiye Bilişim Derneği Başkanı olan Doç. Dr. Ersin Töreci 1948 yılında Eskişehir'de doğdu. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Elektrik Mühendisliği bölümünün Bilgisayar-Denetim dalından 1974 yılında yüksek mühendislik diplomasını aldı. 1979 yılında Bilgisayar Bilimleri Anabilim dalında doktora çalışmalarını tamamladı ve 1986 yılında Doçent unvanı aldı. Hacettepe Üniversitesi Bilgi

İşlem Merkezi'nde 1972 yılında sistem çözümleyici olarak göreve başlayan Töreci, 1974 yılında öğretim görevlisi olarak atandı. Töreci halen Bilişim Derneği Başkanlığı yürütmektedir.

hissedileceği bir zaman kesitine yaklaşmakta.

Bugün dünyada bilgisayar kullanımını on yıl önce adı bile anılmayan küçük boy, alışılmış başka bir deyişle mikro ya da kişisel bilgisayarlara doğru kaymıştır. Bilgisayarlaşma konusunda harcanan bütçelerin önemli bir bölümü kişisel bilgisayarlara ve bilgisayar ağlarına harcanmaktadır. Bilgisayar ağları ile anında erişimle dünyanın her köşesine bilgi aktarmak artık olanaklıdır. Burada bilgi aktarmak ifadesini dünyanın her yerinde aynı anda bulunmak olarak yorumlayabiliriz. Ancak bu gelişme ile birlikte iki gruba ayırabileceğimiz sorunlar iyice belirginlik kazanmıştır. Bunlardan ilki bilgi kavramı üzerinde düşünülmemektedir. Diğeri ise bilgisayar ağları ile onlara işlev kazandıracak karmaşık yazılım bağlantıları, iletişim protokolleri ve standartlar ile ilgilidir.

Günümüzde düşünce gücü çok yaygın bir biçimde makineleşmektedir. Bu düşünce gücünün öyle bir makineleşmesidir ki çok yakında hiçbir sınır tanımayacaktır. Çünkü bilgisayarların büyük ölçüde ortak kullanılabilirdiği bir düzeye ulaşılmaktadır. Bundan sonrasında sıra bilgisayarları daha akıllıca bir kullanıma, daha işe yarar ve verimli bir duruma getirirken, bilgiyi oluşturma ile bilgi akışının sınır tanımaz özelliğinden yararlanmak hünerinin gösterilebilmesine sıra gelmiştir. Ve belkide insanoğlunun aşmada en çok zorlanacağı, ancak aşıldığında da insanlığa olağanüstü boyutlar kazandıracak bir evreye varılmıştır.

• Bilgi kavramı kendi başına büyük belirsizlikler taşıyor. Bu konuyu biraz açar mısınız?

D Bu sorunuza yanıt verirken bir bilişimci olarak bilgiden ne anladığımı açıklamam gerektiğini düşünüyorum. Genelde bilgisayarların kullanımında elde edilen en önemli sonucun bilgi olduğunu söyleyebiliriz. Belkide bu aracın değeri doğrudan ondan elde edilen bilgilerin değeridir denebilir.

Günümüzde herhangi bir konuda kararlar alınırken bilgiye olan gereksinim açıkça ortadadır. Özellikle bir işletme ortamında işlerin

etkin olarak planlanması, denetlenmesi ve yürütülmesinde bilgiye birinci derecede gereksinim vardır. Bilgi en alt düzeydeki işlemlerin yapılabilmesi için gerekli olduğu kadar, aynı zamanda üst düzeylerdeki karar alımlarını da olumlu yönde etkiler. Bilgi elde edilen verilerden üretilen sonuçlardır. Veriler anlamlar çıkarmaya elverişli bir biçimde bir arada, belli bir ortamda tutulan en yalın ham olgular olarak tanımlanabilir. Veriler çeşitli yöntem ve modellerle değerlendirildiğinde bilgiler elde edilebilir. Bir başka düzeyde bilgi elde edilirken kullanılan veriler, bir önceki düzeyde elde edilmiş bilgiler olabilir. Her düzeyde yapılan değerlendirmelerle yeni bilgilerin elde edilmesi sağlanır. Bu nedenle en alt düzeyde ham olgulara karşılık olan veriler bilgi elde etmenin en temel ögesidir. Bundan başka verilerden bilgi elde etmenin yöntem ve modellerini bilmek gerekir. En yalın yöntem, verileri sayarak bilgi elde etmektir. Belkide bu yüzden kullandığımız araca bilgisayar adını yakıştırıyoruz.

Ayrıca, bilgisayar çağında uygar bir ülke olmanın yolu gereksinim duyulan her türlü bilgiye ulaşabilmekle olanaklıdır. Bilgi elde edilen verilerden çıkarılabildiğine göre kendi özgün veri-bilgi bankalarımızı kurmak ve güncel durumda tutmak zorundayız. Her kullanıcı kendi özgün bilgilerine hakim olmaya çalışmalı, bir yandan da ortak bilginin oluşturulması, paylaşılarak kullanılmasını amaçlanmalıdır.

Bilgisayara ad koymada rakipsiz bir biçimde en önemli öge olduğunu bildiğimiz bilgi ucuza kolayca elde edilememektedir.

Bilgi her zaman başkasından hazır olarak elde edilebilecek bir olgu da değildir. Genellikle başkasının elindeki bilgi işimize tam olarak yarayamaz, hatta hiç yaramadığı durumlarla daha sık karşılaşılır. "Hiç yoktan iyidir" mantığı ile davranılacak olursa yalnızca sağladığı kadar bir yararla yetinilir. Ancak bu kadarlık bir bilgi genelde bizi hiçbir yere götürmez. Bilgi elde etmede hazır konma yoktur. Hem gereken parasal harcama göze alınmalı hem de uygun örgütsel yapılar kurularak

"Günümüzde düşünce gücü çok yaygın, bir biçimde makineleşmektedir. Bu düşünce gücünün öyle bir makineleşmesidir ki çok yakında hiçbir sınır tanımayacaktır. Çünkü bilgisayarların büyük ölçüde ortak kullanılabilirdiği bir düzeye ulaşılmaktadır."

bilgi elde etmek için sürekli bir çalışmanın gösterilmesi gerekir. Bu çalışmanın verimli olması en alt düzeylerde oluşan ham verilerin derlenmesinden başlanarak, çeşitli düzeylerde gerekenen bilginin aşama aşama oluşmasına kadar geçilen süreçlerin titizlikle yerine getirilmesine bağlıdır. Bu ise donanım, eleman, örgütlenme, yazılım, eğitim, standart, iletişim, yasal düzenleme, kısaca bilinçli olmayı gerektirir.

Günümüzde bilgi kavramı, kültürle, insanların bilgeliğiyle, kitaplardaki içerikle karıştırılmaktadır. Bilgisayardan elde edilen bilginin insanların yaşamları boyunca elde ettiği bilgi ile hiçbir ilgisi yoktur. Çünkü herşeyden önce bilgisayar ortamında tutulan bilgilerin hızla değişebilen bir özelliği vardır. Bu yüzden, bilgisayar ortamında bilgi üzerinde yapılan en önemli işlem güncelmedir. Güncelleme bilgedeki - ya da verilerdeki demek daha doğru olabilir - değişikliklerin zaman geçirilmeden yapılmasıdır. Yoksa eldeki verilerin geçerliliği kaybolur, bu verilerden elde edilecek bilgilerin doğruluğu da aynı ölçüde zedelenir.

• Bilgisayar yazılımından son yıllarda giderek daha çok söz ediliyor. Yazılım konusunda aydınlatıcı bilgi verir misiniz?

IH Ben bilgisayar yazılımlarının bir kesimini oluşturan uygulama yazılımları üzerinde özellikle durarak bu sorunuza yanıtlamak istiyorum. Bilgisayarların kullanımında verimliliği arttırmada en önemli rolü, hiç kuşkusuz, uygulama yazılımları oynamaktadır. Ancak uygulama yazılımlarının geliştirilebilmesi uzun zaman alan bir süreçtir. İşini çok iyi bilen tecrübeli uzmanlar gerektirir.

Bilgisayarlaşma hızla artarken, uygulama yazılımlarını geliştirecek olan sistem çözümleyici-tasarımcılar ile programcılar gibi uzman personel açığı daha hızla artmaktadır. Bu ise uygulama yazılımı geliştirmenin maliyetini arttırmaktadır.

Uygulama yazılımlarının hazır olması bilgisayar kullanımının verimliliği açısından en temel etmendir. O kadar ki bilgisayar satın almakla bilgisayarlaşamayacağını rahatça

söyleyebiliriz. Son yıllarda yazılım konusu Türkiye'nin gündeminde gereken önemde yer almaktadır. Devlet katında özellikle yazılım konusunda ciddi bir eğilim olduğu gözlenmektedir. Bu gelişme bilişim mesleği açısından son derece önemlidir ve bilişim-bilgi toplumu olma yönünde atılabilecek adımlara ivme kazandıracak bir gelişmedir.

Yazılım konusuna verilecek önem, yazılımları geliştiren yetişmiş insana gücünün önemini, hatta anahtar rolünü su yüzüne çıkarmaktadır. Kuşkusuz en önemli yatırım uzman insangücünün yaratma yönündeki yatırımlardır. Doğal olarak bilişim uzmanlarını tatmin edebilmek de yurt dışına beyin- göçünü önlemek açısından önemlidir.

• Türkiye yazılım konusunda hangi noktadır?

D Türkiye'de yazılım konusunda bugüne kadar yapılan çalışmalar kuruluşların sorunlarına çözüm bulmak ve çok çeşitli gereksinimlerini karşılamak için edindikleri bilgisayarların kullanılmasını sağlamaya yöneliktir. Günümüzde bilgisayar teknolojisinin kullanılmasında belli bir olgunlaşma süreci yaşanmaktadır. Bilgisayar kullanımında yazılım bilinci gelişiyor. Yazılım geliştirmede yazılım evlerinin danışmanlık hizmetlerinden yararlanmaya doğru bir eğilim de yavaş yavaş belirlemektedir. Türkiye'de belkide uluslararası rekabet gücüne sahip bir yazılım endüstrisi bundan sonra kurulabilecektir. Donanım edinmenin kendi başına yeterli olmadığı iyice anlaşılmuş durumdadır. Ayrıca eğer Türkiye'de bir yazılım endüstrisinden söz edilecekse sektör bazında yeterli standartlar olmalı, teşvik tedbirleri iş yaratma yönünde olmalıdır. Genelde yazılım gereksinimlerini planlama ve tanımlama zorluğu vardır. Bu konulara açıklık getirecek çalışmalar bir an önce başlatılmalıdır.

• Sizce Türkiye bugün bilimsel ve teknolojik araştırma ve geliştirmeye ne kadar önem veriyor? Bu konuda karşı karşıya kaldığımız sorunlar nelerdir?

D Bilimsel ve teknoloji araştırma ve geliştirme konusuna ne kadar önem verdiğimiz yalnızca geçmişte bu ko-

nuya verdiğimiz öneme bakılarak yansız bir biçimde saptanabilir. Böyel bir değerlendirme kişisel olarak yaptığımda üzümlere sölüyorum ortaya iyi bir tablo çıkmıyor. Konuya toplum olarak basit bir görüş bile ileri süremeyecek kadar uzağız, ilgisiziz.

Bilim ve teknolojinin bir birikim işi olduğunu algılamış değiliz. Bu yüzden istediğimizde ihmal edip, istediğimizde ya da öyle gerekiyor diye konuyu tekrar ele alıyoruz. Hemen herkesin rahatça edebileceği sözlerle yetinip görevimizi yaptık sanıyoruz.

Bilişim gibi insanlığı bilgi toplumu olmaya götüren, bilimde ve teknolojide çağımızda en ileri düzeyde birçok yeniliğe açık bir konu üzerinde çalışan bir kişi olarak ve hem de Türkiye'de ilgili meslek örgütünün başkanı olarak eleştirmek ya da kötümserliğe neden olmak için bunları söylemiyorum. Ancak eğer biz, bir sorunumuza ilişkin çözümlemeyi sağlıklı yapamazsak çözüme de ulaşamayız. Bu mesleğimizin bize öğrettiği en temel gerçektir.

Bilim ve teknolojide araştırma ve geliştirme yapmak her şeyden önce insanlara dayanır. İnsanların düşünce ve dünya görüşü olarak bu konulara ne kadar yatkın olduğuna bağlıdır. Türk insanının en çağdaş ve uygar, görüş ve davranışları sergileyebilecek yetenekte olduğuna inanıyorum. Ancak çeşitli nedenlerle bu yeteneklerini kendi ülkesinde maalesef gösterememektedir. Yurt dışına büyük bir beyin gücü yaşamakta ve bu insanlarımız yurt dışına çıktuktan sonra artık bir dünya vatandaşları gibi yaşamaktadır. Neden bu böyle oluyor diye sorarsanız size şunu söyleyebilirim: İnsan kaynağıımız hemen sonuç vermesi beklenemeyecek bir anlamda da nankör olan araştırma ve geliştirme gibi kollarında hiçbir biçimde desteklenmemektedir. Toplumumuzun genel eğilimi şimdilik bu desteği yeterince vermekten uzaktır.

Türkiye'nin kaynaklarının yetersizliği çoğu zaman ileri sürülmekte ya da verimli kullanılması gerektiği söz konusu edilmektedir. Akılcı düşünmeye çalışmanın bir yoludur bu. Bilim ve teknolojide araştırma ve

geliştirme konusunda çalışmalar planlanır ve desteklenirken kuşkusuz bu kaygı da etkili olacaktır. Bu kaygının ileri düzeyde duyulması bizi geçmişteki durgunluğa yine itebileceği gibi ne derece verimli davranabildiğimiz açısından da tartışamayacağımız olumsuzluklar yaratacaktır. Aslında şu anda bilişim konusunda etkinlik gösteren bir derneğin başkanı olarak uğraş alanımızın avantajlı bir konumda olduğunu söyleyebilirim. Ancak mesleğimiz açısından bu avantajların sömürsünü yapmak niyetinde değilim. Çünkü bu bizi kaynakların kullanımında bir denge arayışına iter. Dengenin nerede nasıl kurulacağı belli olmadığı gibi her an da değişebilir. Özellikle bileni ve teknolojiye araştırma ve geliştirme politikası oluşturulurken bütün dallarda tutarlı olunmalıdır. Yine de şunu söylemeden edemeyeceğim bilgisayar yazılımı, iletişim ve öteki bilgi teknolojileri konusunda gerek özel sektörün gerekse devletin desteği ve arka çıkmasıyla yapılabilecek atılımların sonuçları çok daha çabuk alınabilir. Ayrıca bu konulardaki harcamanın bir yandan araştırma geliştirme etkinliği sayılırken bir yandan da gerçek bir yatırım olma niteliğini göstereceğine herkesin dikkatini çekiyorum.

• Gelişmiş toplum olmada bilgisayarların rolünü ya da daha genel bir bakış açısıyla bilişim olgusunun rolünü biraz daha açarmısınız?

D Bir toplumun, çağdaş bir toplum olmasını engelleyen eksiklikleri giderilmeden, bilişim toplumu olması beklenemez. Öte yandan bilgi teknolojisinin yaygın kullanıldığı toplumlar bilişim toplumu olmaya aday olabilir. Toplamları geniş olarak ilgilendiren değişiklikler yalnızca amaçlanarak gerçekleştirilemiyor. Toplamların özbenliğinde gizli olan evrimsel güç bu konuda daha belirleyici rol oynamaktadır. Yapılabilecekler gelişmeleri hızlandırıcı etkisi pek de ölçülebilir olmayan çabaları sürekli göstermekle sınırlıdır. Örneğin yaygın kullanıma bir an önce yönelmenin olumlu etkisi olabileceğini umabiliriz. Araştırma yapmadan, eğitim sorunlarını çözmeden bilişim toplumuna ulaşamayacağı

da söylenebilir. Kalkınmada ve endüstrileşmede ekonomik ve kültürel sorunlar çözülmeyen bilişim toplumu olmaya aday bile olunamayacaktır. Nasıl ki geçmişte matbaayı kullanmadan çağdaş toplum olma yönünde adım atılamamıştır, endüstri devrimi bir yana bırakılarak da bilişim toplumu olunamayacaktır. Başka bir deyişle bilişim toplumu olmaya çalışılırken ihmal edilecek hiçbir aşama yoktur. Tersine daha hızlı olarak endüstri toplumu olmak ya da sorunları daha hızlı çözebilmek için bilişim toplumu olmaya çaba göstermek gerekmektedir.

Gelişme süreci içinde bilgisayarlar ancak itici bir güç olarak kullanılabilir, örneğin bilgi üretim sürecini bilmiyorsak bilgisayarları bilgi üreticisi araç durumuna sokamayız. Yeni bir araç, yeni bir teknoloji söz konusu olduğuna göre eğitiminin de yaygın olarak yapılması gerekir. Toplum içinde eğitimi yaygınlaştıran öğretmenler olduğuna göre önce onların eğitimi önem kazanmaktadır. Eğer bilgisayarlar yaygın olarak kullanılacaksa yalnızca uzmanlarının konuyu iyi bilmeleri yetmez. Ana amaç bilgisayarlardan yararlanmasını herkese öğretmek olmalıdır. Daha doğrusu, bilgi kaynaklarından yararlanmayı, giderek de bilgi kaynakları yaratabilmeyi öğretmek gerekmektedir. Ayrıca bilgisayarlı eğitim olacaksa, öncelikle yeni eğitim teknolojilerinin benimsenmesi gerekir. Bilgisayarlar eğitimdeki eksikliklerimizi giderebilir, gelişmeyi hızlandırabilir, ama yapamadığımız işlerin görevini üstlenemez.

Türkiye'nin bilişim gündeminde şu andaki en önemli konu yazılım endüstrisi oluşturacak potansiyelin yönlendirilmesiyle ilgilidir. Yalnızca bu konunun üstüne gidebilmek bile son derece önemli bir gelişmeyi sağlayacaktır. Eğer gerçekten bir gün bilişim toplumu olmayı istiyorsak biraz içimizin sıkılması gerekmektedir. Bu sıkıntıyı duymadan bilişim toplumu olma yönünde başarıya ulaşacak bir yaklaşım benimseyemeyiz. Günümüzde Türkiye'ye en ileri düzeydeki teknoloji getirilebilmekte, ancak getirilen bu teknolojinin yeterince verimli kullanımı sağlanamamaktadır. Kültürel, top-

**'Bir toplumun,
çağdaş bir toplum
olmasını engelleyen
eksiklikler
giderilmeden, bilişim
toplumu olması
beklenemez. (...)
Gelişme süreci içinde
bilgisayarlar ancak itici
bir güç olarak
kullanılabilir.
Örneğin bilgi üretim
sürecini bilmiyorsak,
bilgisayarları bilgi
üreticisi araç
durumuna sokamayız.'**

lumsal, ekonomik sorunlarımız durduğu sürece de daha fazlasını hayal etmemek gerekiyor. Gelişmekte olan toplumların eğer kültürel yapıları sağlam ise bilgi teknolojileri ile ele geçirebildiği fırsat, gelişmelerine ivme verecek, hız katacak bir araca kavuşmuş olmalarıdır.

• Son yıllarda eğitimde bilgisayar kullanımı konutu Özerinde önemle durulmaktadır. Bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?

D Hangi düzeyde, hangi konuda ve çocuklardan yetişkinlere kadar kime yapılıyorsa yapılsın eğitim zor gerçekleşen, ancak önem verilmesi kaçınılmaz bir süreçtir. Çünkü başka türlü bireylerin yetişmesi sağlanamaz. Bireylerin yetişkinliği toplumun gelişmişliğiyle ilgilidir.

Eğitim süreci içinde şimdiye kadar birçok araç kullanıla gelmiştir. Bilgisayar da kullanılabilir ve çok değişik biçimlerde zengin katkılar getirebilecek bir araçtır. Genelde her aracın ötekilere göre değişik baskın bir işlevi vardır. Bu işlevi için kullanılır. Biz bilişimciler bilgisayarın öteki bütün araçlardan ayrılan çok önemli bir özelliği olduğunu düşünürüz. Çünkü öteki araçların hepsinin belli bir tek kullanim amacına karşılık bilgisayar böyle değildir. Bilgisayar çok amaç için kullanılabilen bir araçtır, akılda bile olmayan çok değişik amaçlar doğrultusunda kullanılabilir. Her aracın iyi ve kötü amaçlarla kullanılabilceği söz konusu edilir. Benim burada çok amaçlılıkla belirtmek istediğim bu değildir. Üzerinde durmak istediğim amaç çeşitliliğidir. Çünkü uğraş alanı değişik hemen herkesin bilgisayarlardan ama iyi ama kötü yararlanabilmesi olanaklıdır.

Bilgisayarlar, neredeyse insana yaklaşabilen, bazı bakımlardan da insanı aşan özellik ve yetenekleri nedeniyle her alanda olduğu gibi eğitimde de son derece etkin olarak kullanılabilir. Ancak öteki araçlara göre kullanımında daha çok hüner gösterebilmek gerekmektedir. Bu konuda, tek kullanım amaçlı öteki araçlarla bir karşılaştırma yapmak bile olanaklı değildir.

Kuramsal olarak düşünecek olursak bu hüner bir kere gösteril-

diğinde her yerde, her zaman, son derece yaygın olarak tekrarlanabilir. Bu yüzden da sihirli bir cazibe yaratmakta ve hemen kolay çözümler peşinde koşanların düşüncelerinde olumsuz bir yan etki yaratmaktadır. Herkes de bu sihire kendini oldukça kolay bir biçimde kaptırmaktadır. Ancak bilgisayarda hüner o kadar kolay gösterilemiyor. Hele eğitimde konuların çeşitliliği, eğitim düzeylerinin farklılığı, eğitim amaçları gibi birbiriyle uyumlu uyumsuz ve karmaşık pek çok etken birlikte etkili olduğunda sonsuz olasılıklarda dipsiz bir kuyu ile karşı karşıya kalıyoruz. Neredeyse bitip tükenmeyecek bir çabanın sürekli olarak gösterilebilmesi söz konusudur. Kuşkusuz ki bu çabalar yerini bulduğu oranda yararlı olacaktır, İnsanların eğitimi belki de artan bir nitelik ve nicelikte hep olacağına göre yapılan harcamaların da karşılığı mutlaka alınacaktır.

Eğitim konusu hepimizin sorunu olduğu için bana yönettiğiniz böyle bir soruda hele günümüzde bilgisayar destekli eğitim gibi popülerliği yüksek bir konu kısaca yanıtlanabilecek nitelikte değil. Ama yine de bu kadarla yet inelim.

• TBD'nin bu yıl içinde oluşturduğu Bilişim Yüksek Konseyi'ne ve bu konseyin çalışmalarına ilişkin bilgi verir misiniz?

D Bilişim Yüksek Konseyine Türkiye'nin kalkınmasında bilişim sektörünün verimini artıracak konuların görüşülebilmesi ve sektör içinde koordinasyonun sağlanabilmesi için gerek duyulmuştur. Bilişim sektörü içindeki çeşitli kesimlerin dengeli bir biçimde temsil edildiği konsey onbeş üyeden oluşmuştur. Gerçekten çalışacak bir kurul için optimum bir sayıdır bu. Bilişim sektörünün gelişmesi ve ilerlemesi için kendi içinde öneriler oluşturması, bunlardan bir kısmını doğrudan gerçekleştiribilmesi ya da gerçekleştirilmesine katkıda bulunması beklenmektedir. Toplumsal açıdan bilişimcilerin sorumlulukları önümüzdeki yıllarda artacaktır. Bilişimcilerine bu sorumluluğa bugünden kendilerinin her bakımdan hazırlamaları gerekmektedir. Bu anlayış bilincinin gelişme-

sinde Bilişim Yüksek Konseyinin etkili olacağını sanıyorum.

Bilişim Yüksek Konseyi bu yılki çalışma programını

1. Bilgisayar çevresinde çalışanların unvanlarının sınıflandırılması ve iş tanımlarının standartlaştırılması,

2. İş tanımları ve unvanlara göre Türkiye'deki insangücü gereksiniminin saptanması,

3. Gereksinimlere göre uygun eleman yetiştirilmesi için eğitim koşullarının görüşülmesi ve bir sonuca varılması olarak belirlemiştir.

Sorunuza yanıt verirken aklama geldiği için önemli bir başka sorundan söz etmek istiyorum. Bilişim konusunda yapılan büyük küçük her türlü toplantıda kavramlar tam olarak yerine oturmadığı için ortaya anlaşamama gücünü çıkmaktadır. Bu yüzden bilişimcilerin kendi aralarında ortak bir anlayış zemini oluşturacak kavramsal tanımları yapmaları ve bunları kullanmaları gerektiği saptanmıştır. Bu ülkemiz açısından yalnızca bilişim sektöründe karşılaşılan bir sorun olmanın çok ötesinde belki de kültürel bir sorundur. Ancak TBD eskiden beri, bu sorunun varlığını bilerek davranmaktadır. Bilgisayar sözcüğü de dahil olmak üzere konuşma diline yerleşmiş birçok terim ilk kez dernek çatısı altında kullanılmış ve yaygınlığa kavuşmuştur. Şimdi de TBD önemli bir etkinlik olarak bilişim kavramları el kitabını üyelerinin geniş katılımını sağlayarak hazırlamaktadır. Böylece kavramlar konusunda yaşandığını bildiğimiz belirsizliklerin giderilmesi yönünde önemli bir adım daha atılmış olacaktır.

• Türkiye Bilişim Derneğinin 8. Ulusal Bilişim Kurultayının bu yıl 27-29 Eylül günlerinde Ankara'da Karayolları Genel Müdürlüğü konferans salonunda yapılacağını biliyoruz. Biraz da bu kurultaydan söz eder misiniz?

D Bilgisayar alanında Türkiye'deki ve dünyadaki kuramsal ve uygulamalı gelişmelerin tartışılmasına olanak veren ülkemizdeki ilk bilimsel kurultay TBD tarafından 1976 yılında gerçekleştirilmişti. Bugün çeşitli kuruluşlarca yılda on dolayında

kongre, sempozyum, fuar gibi etkinlikler düzenlenmektedir. TBD ulusal bilişim kurultayları hiçbir ticari amaç taşımadan, her iki yılda bir düzenli olarak ve genellikle bir üniversite ile işbirliği içinde değişik şehirlerde en güncel konular ele alınarak gerçekleştirilmektedir. Bu kurultaylarda konunun teknolojik yönü yanında sosyal boyutuna da ağırlık verilmektedir. Böylece bilgisayar gibi çok güçlü bir araca ilişkin olarak toplumsal bilincin geliştirilmesine katkı sağlanırken, işin bütün boyutlarıyla iyice tartışılmasına olanak sağlanmaktadır. Kurultaylarda, güncel konulara dikkatler çekilirken, gelişmeleri olumlu yönde biçimlendirecek ve verimliliğini artıracak önlemlerin ortaya çıkması için bir forum ortamı da yaratılmaktadır.

8. Ulusal Bilişim Kurultayı'nın programı henüz tam olarak belli olmadı. Ancak kurultayda sunulmak üzere belirlenen on dört konuda bildiriler gelmiştir.

Kurultayı yalnızca bildirimlerin sunulduğu, ele alındığı bir ortam olmaktan çıkarıp, seçilmiş güncel konuların tartışmaya açıldığı, herkese söz hakkı tanıyan bir forum çerçevesinde daha çok ilgi çeken bir havada geçmesini sağlamak üzere çeşitli düzenlemeler yapılmaktadır. Örneğin, açılış oturumunda bilgi konusunun tanınmış bir sosyal bilimcinin bakış açısından incelenmesi, planlanmıştır. Ayrıca biri "Türkiye'de yazılım endüstrisi" diğeri "Bilişim insan gücünün karşılanması ile ilgili sorunlar" olmak üzere iki panele kurultay programında yer verilmiştir. Kapanış öncesinde bilişim toplumunun bütün boyutlarıyla kapsamlıca tartışılacağı bir açık oturum yapılacaktır. Bilişim konusuna ilgi duyan herkesin katılımını beklediğimiz kurultayda Türkiye'de nelerin yapılmakta olduğunun belirlenmesi ve başkaca nelerin yapılması gerektiğinin açığa çıkması açısından yararlı geçeceğini ummaktayız.

• Son olarak aktarmak istediğiniz bir mesaj var mı? D Bilgisayar teknolojisi ve sınır tanımayan bilgi akışı nedeniyle yakınlaşan insanların dünya üzerinde bilişim toplumlarını oluşturmaya başladığından söz etmek. Bu gelişmenin

ışığı altında bugün bize düşen düşünce yapımızın ve alt yapı olanaklarımızın bu yakın geleceğe ne kadar hazır olduğunu saptamaktır. Yaptığımız saptama olumsuz bir düzey gösteriyorsa geç kalmakta olduğumuz söylenebilir. Eğer böyleyse düşünce yapımızı değiştirmek ve alt yapıımızdaki eksiklikleri bir an önce gidermek zorundayız. Çünkü, bilişim toplu-nu olamayan toplumlar ileride açıklarını bir daha asla kapatamayacaklardır. Bilişim toplumlarının oluşmaya başladığı bir dünyada geri kalmış toplumlar kendilerine onurlu bir yer bulmakta geçmişe göre daha da zorlanacaklardır. Bu gerçeği gözönünde tutarak kararlı davranmaktan başka bir seçeneğimiz olmadığı sonucuna varabiliriz. Bugün bilişim sektörünü oluşturan kesimler bu gerçeği sürekli vurgulayarak toplumumuzun itici gücü olmak durumundadırlar. Bilgisayar ve ilgili teknolojilere ayrılacak kaynaklar toplum yararına olumlu sonuçlara mutlaka dönüşecektir. Ancak bilgisayar teknolojileri ulaşılmış en son çağdaş gelişmeleri simgelediğinden verimli olması bilinçli olmayı da gerektirmektedir. Dolaylı bir yararla yetinme artık zamanımızda uygar bir davranış biçimi değildir. Örgütlü, planlı, açık düşünceli, kararlı, bilgili, atılcı olabilmeliyiz. Çağdaş uygar bir dünyada katılımcı, yaratıcı, verimli olmanın yolu demokratik davranıştan geçmektedir. Böyle bir ortamın oluşmasında belli kalıplar arasına sıkışmamış derneklerin rolü çok büyüktür. Tüm bilişimcileri ve bilgisayardan her hangi bir biçimde yararlananları bu bilinç altında Türkiye Bilişim Derneğine üye olmaya davet ediyor ve etkinliklerine aktif olarak katılmaya çağırıyorum.

Tüm bilişimcileri ve bilgisayarından herhangi bir biçimde yararlananları bu bilinç altında Türkiye Bilişim Derneği'ne üye olmaya davet ediyor ve , etkinliklerine aktif olarak katılmaya çağırıyorum.